

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra informačních technologií a technické výchovy

POSUDEK
OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení autora: Jakub Pivec
Studijní program: N7504: Učitelství pro střední školy
Studijní obor: 7504T276: Učitelství VVP pro ZŠ a SŠ – ICT
Název tématu práce: Způsoby využití ICT v přípravě žáků do školy
Rok odevzdání: 2017

Jméno a tituly oponenta Ing. Bořivoj Brdička, Ph.D.
Pracoviště: KITTV
Kontaktní e-mail: borivoj.brdicka@pedf.cuni.cz

I. Základní náležitosti listinné podoby práce:

- Předložená práce má 115 stran včetně 14 stran příloh, takže požadavky na diplomovou práci nejen splňuje ale překračuje.
- Práce obsahuje všechny zadáním požadované části.

II. Obsah a odborná úroveň práce:

Práce je strukturovaná do 2 hlavních částí. První je teoretická. Autor v ní na přijatelné úrovni zpracovává odbornou literaturu týkající se daného tématu. První část se zabývá obecným využitím technologií ve výuce. Velmi správně zachycuje podstatné vlivy vedoucí ke změně výukového prostředí i vlastností žáků (síťová generace).

Pak následuje kapitola zabývající se specificky problematikou domácích úkolů, která souvislosti s technologiemi vlastně vůbec neřeší. Autor konstatuje, že nebyl schopen relevantní literaturu vůbec nalézt, a tak zpracoval alespoň teoretické studie tradiční. Zde vidím určitý problém, protože diplomant si vůbec nepoložil otázku, zda nasazení technologií neovlivňuje vzdělávací prostředí natolik, že je tradiční metodika zadávání domácích úkolů vlastně již téměř nepoužitelná. Pak by nebylo divu, že se nikdo čistě jen výzkumem nasazení technologií při realizaci tradičních d.ú. nezabývá.

Je pravdou, že problematika domácí přípravy žáků úzce souvisí s e-learningem, takže zařazení kapitoly o něm je na místě. Smysl snad částečně má i přehled existujících didaktických teorií, i když jsem trochu postrádal uvedení do souvislosti s mimoškolním prostředím. Za zcela zbytečné považuji vložení kapitoly 3.6 (ICT v kurikulární rovině). Problematika domácí přípravy se jistě týká všech témat v kurikulu obsažených.

Zásadní význam má kapitola 3.7 (Výzkumy ICT v přípravě žáků do školy). Zpracovává naše domácí šetření IT FITNESS, mezinárodní průzkumy jako je OECD PISA a několik dalších. Velmi správně věnuje značnou pozornost jedinému nalezenému britskému výzkumu prof. Valentine a kol. z University of Leeds, který se opravdu snažil hledat souvislost mezi využíváním technologií ve škole a doma.

Hlavní závěry teoretické části považuji za správné. Jsou to tyto: naprostá většina našich žáků má doma k dispozici nějaké digitální zařízení použitelné k přípravě do školy, nejméně jsou doma technologie používány pro přípravu do předmětů nevyužívajících je ani ve škole, větší využívání technologií ve škole dle OECD vede ke zhoršení výukových výsledků žáků.

Druhá část je praktická. Diplomant zkoumáním vzorku 60 žáků 2 tříd víceletého gymnázia a jejich učitelů ukázal, že je schopen i skutečně vědecké práce. Použil jak kvantitativní (dotazníky), tak kvalitativní (rozhovory) nástroje.

Je třeba konstatovat, že dotazníky jsou zpracovány kvalitně, výsledky jsou analyzovány a přehledně vyjádřeny v textové i grafické podobě. Zvláště analýzu polostrukturovaných rozhovorů (Focus group) považuji za velmi cennou. Ukazuje totiž nejlépe, co žáci v rámci domácí přípravy skutečně dělají. Pro učitele jsou takové informace velmi důležité.

Závěr srozumitelným způsobem shrnuje výsledky, k nimž diplomant dospěl. Mezi (předem stanovenými) cíli výzkumu (a tím pádem i v dotaznících a výsledcích) postrádám jeden důležitý aspekt zkoumané problematiky, a sice souvislost domácí přípravy s formou ověřování výsledků učiteli ve škole.

III. Výsledky a přínos práce

Výsledky jsou ve shodě s teoretickými předpoklady. To je na jednu stranu dobře, ale na druhou to znamená, že bohužel nejsou nijak překvapivé (např. dívky pečlivější).

Práce má dokonalou vědecky orientovanou formu. Stanovuje výzkumný problém a klade výzkumné otázky, na něž se snaží odpovědět standardními výzkumnými postupy, tj. pozorováním reálné skutečnosti v praxi existující.

To však v situaci, kdy využití technologií může vést ke změnám výukových postupů, které se dosud v praxi nevyskytují, může být postup poněkud nedostatečný. Autor tuto skutečnost plně nezohlednil, částečně si ji ale uvědomuje – např. zde:

„Řada komplexnějších nástrojů, které byly představeny v kapitole 3.4 ICT v domácí přípravě do školy, nebyla žáky potažmo ani učiteli zmíněna, přitom se lze domnívat, že je to především záležitost učitelů a jejich pojetí výuky, zda takovéto nástroje zařadí do výuky a donutí žáky je používat.“ (str.90)

Další poznámky k obsahu:

Opakovaně v práci narážíme na skutečnost, že si autor uvědomuje zjištěné nedostatky v tom, jaké výukové aktivity jsou učiteli v daných třídách aplikovány:

„Malý počet respondentů se přihlásil ke kreativním a tvořivým aktivitám ...“ (str. 93)

„Jen výjimečně se objevují složitější zadání, od učitelů, která by žáky nutila s ICT například řešit problémy nebo je využívat pro jinou kreativní tvorbu než vytváření základních elektronických dokumentů.“ (str. 94)

Kreativita a řešení problémů jsou průvodním znakem současných převládajících forem implementace vzdělávacích technologií. Asi by bývalo bylo zajímavé se problémem jejich nedostatečného zastoupení ve výsledcích zabývat podrobněji. Naskýtá se otázka, zda tato skutečnost nějak nesouvisí s tím, proč podle OECD spolu s vyšším využitím technologií ve školách dochází ke zhoršování výsledků.

Problematika sdílení materiálů žáky, společné tvorby a vzájemné komunikace (včetně soc. sítí) je v práci řešena dostatečně. Bohužel i zde se ukazuje, že jsou tyto aktivity spíše v režii žáků, nikoli učitelů.

IV. Zpracování

- Práce je stylisticky, typograficky i graficky na vynikající úrovni. Nalezl jsem jen nepatrné množství překlepů. Namátkou vybírám:
ICT mohou být jedním z rušivých podmětů v domácí přípravě, str. 92
Skrze Facebookové příspěvky, str. 93
- Použitá bibliografie je bohatá a pracuje s dostatečným množstvím kvalitních domácích i zahraničních zdrojů.

V. Další vyjádření, komentáře a připomínky oponenta:

Dovolím si citovat ze Závěru: „*Výsledky naznačují, že současná škola a její učitelé nevěnují dostatek pozornosti tomu, jak žáci používají ve své přípravě do školy ...*

Učitelé by měli být v tomto směru připraveni žákům pomáhat, radit nebo ukazovat, jak se mohou žáci s ICT učit, jelikož to budou potřebovat po celý život. Tímto závěrem se otevírají další možnosti zkoumání, které mohou navázat na tuto práci.“

Nezbývá mi než konstatovat, že s tímto závěrem plně souzním. Jsem moc rád, že si tuto skutečnost alespoň autor této práce uvědomuje a zohlední ji ve své vlastní praxi.

VI. Případné otázky pro obhajobu a náměty do diskuze:

- Jak s problematikou v této práci řešenou souvisí pojem „třetí digitální propast“?
- Můžeme hovořit o tom, že jsou technologie schopné zásadním způsobem měnit formy domácí přípravy žáků? Pokud ano, pokuste se změnu charakterizovat.

VII. Celková úroveň práce:

Celková úroveň práce je přes poněkud násilné formální aplikování vědecké metodiky zcela vyhovující. Doporučuji ji přijmout.

V Praze 26.7.2017

Bořivoj Brdička

.....